

ABC

VAN SCANDINAVIAN DESIGN

Eenvoudig, functioneel én toegankelijk voor iedereen. Dat waren de uitgangspunten voor Scandinavian Design, een ontwerpstyl geschoeid op humanistische leest die opkwam in de jaren dertig van de vorige eeuw. De ontwerpen van de grondleggers zijn ondertussen uitgegroeid tot designklassiekers. Maar ook de nieuwe lichting designers maakt furore. Een beknopt ABC.

TEKST **SACHA DE ROOIJ**

BANG & OLUFSEN

EERO AARNIO IN ZIJN BALL CHAIR

MAP CABINET - BO ROBERT EK

ITEMS UIT DE RAW-COLLECTIE VAN JENS FAGER

LENA BERGSTRÖM

A ALVAR AALTO (1898-1976)

De Finse Aalto was een van de eerste en meest invloedrijke architecten van de moderne beweging in Scandinavië. Daarnaast was hij ook bekend vanwege zijn ontwerpen voor meubels en glaswerk. Wereldberoemd is Aalto's Savoy vaas (1936) die verwijst naar de omtrekken van een Fins meer. Hij is ook de man achter de Artek meubelen.

ARNE JACOBSEN (1902-1971)

De beroemdste designer van Denemarken. Jacobsen was zeer productief als architect, maar hij dankt zijn wereldfaam vooral aan zijn meubelontwerpen. Zijn eetkamerstoel Series 7 Chair – een schoolvoorbeeld van functionaliteit en esthetiek – is één van de meest succesvolle en meest gekopieerde ontwerpen aller tijden en behoort tot de vaste collectie van het MoMA in New York. Andere designiconen van zijn hand zijn de Egg Chair en de Swan Chair.

B BRUNO MATHSSON (1907-1988)

Eén van de meest belangrijke Zweedse architecten en ontwerpers van de twintigste eeuw, geniet zijn wereldfaam vooral vanwege zijn modernistische meubelontwerpen. Met zijn creaties, geïnspireerd door de natuur en 'het ultieme zitten' stond hij aan de basis van het Scandinavische meubelontwerp. De Jetson fauteuil (1966) is één van zijn opvallendste ontwerpen en deze wordt nog altijd geproduceerd door Dux.

BANG & OLUFSEN

In 1925 opgericht door twee Deense ingenieurs is B&O groot geworden door de verplechting van innovatieve techniek en hypermodern design. Naast high-end thuishetchnologie richt het bedrijf zich de laatste jaren ook op de horeca en de auto-industrie.

C COPENHAGEN DESIGN WEEK

De Copenhagen Design Week is een jong maar ambitieus initiatief dat dit jaar voor de tweede keer plaats vond. Onder het motto 'Think Human' wil Kopenhagen zich op de kaart zetten als voorvechter van een duurzame wereld.

D DANISH DESIGN CENTER

Het Danish Design Center in hartje Kopenhagen is het kenniscentrum op het gebied van Deens design. In het gebouw aan de HC Andersens Boulevard, ontworpen door architect Henning Larsen, worden ieder jaar een aantal grote tentoonstellingen met Deens design gehouden.

E EERO AARNIO

Eero Aarnio (1932) is een Finse binnenhuisarchitect die in de jaren zestig furore maakte met zijn bolle stoelen van glasvezel, waarvan de Ball Chair (1966) en de Bubble Chair (1968) misschien wel de meest bekende zijn.

F FRITZ HANSEN

Fritz Hansen, ook bekend als The Republic of Fritz Hansen, werd in 1872 opgericht door de gelijknamige Deen. Deze slimme timmerman met oog voor trends en talent werkte samen met Arne Jacobsen, Hans J. Wegner en Piet Hein. Het merk voert naast wisselende uitvoeringen van designklassiekers ook functionele, minimalistische meubels van hedendaagse ontwerpers, zoals Kasper Salto.

G GREENHOUSE

Greenhouse is de arena voor aanstormend designtalent op de Stockholm Furniture Fair, de grootste beurs voor Scandinavian Design. In een ruimte exposeren afgevaardigden van 21 designscholen er hun prototypen. Dit jaar gooide de Zweedse designer Bo Robert Ek hoge ogen met zijn Map Cabinet; een

ladekast met deuren van gefiguurzaagde lagen hout in de vorm van idyllische landschappen.

H HANS J. WEGNER

Hans J. Wegner (1914-2007) was één van de meest vindingrijke van de Deense meubelontwerpers. Zijn knap ontworpen stoelen paren degelijk vakmanschap aan een minimalistische vormgeving en zijn geïnspireerd op de meubelen van de Shakers. Eén van zijn bekendste ontwerpen is de Y-stoel of vorkbeenstoel (1950), die zijn naam dankt aan de kenschetsende Y-vorm van de rug.

I IKEA

Over de catalogus van Zweedse meubelgigant IKEA wordt beweerd dat er meer kopieën van in omloop zijn dan van de Bijbel. De catalogus voor 2012 verschijnt in ieder geval wereldwijd in een oplage van 208 miljoen! Het assortiment van IKEA kent veel lichte houtsoorten, natuurlijk textiel en onbehandelde oppervlakken.

IITTALA

Deze Finse fabrikant van serviesgoed werd in 1881 opgericht door de Zweedse glasblazer P.M. Abrahamsson. Het werd pas echt bekend toen Alvar Aalto in 1936 de Savoy vaas ontwierp, die door iittala eind jaren '40 in productie werd genomen. Naast Aalto nam iittala door de jaren heen vele andere glasontwerpers in dienst en groeide tot één van de toonaangevende Scandinavische designmerken.

J JENS FAGER

Jens Fager (1979) is de rijzende ster onder de hedendaagse ontwerpers. In 2008 maakte hij indruk op de Greenhouse met zijn afstudeerproject 'Raw': alledaagse meubelontwerpen in een grof en onbewerkt jasje. Producent Muuto bracht de *range*

van unieke stukken, de hele collectie is handgesneden met de lintzaag, op de markt en sindsdien staan de opdrachtgevers voor Fager in de rij. Zo ontwierp hij in samenwerking met Philippe Starck het servies voor trendy restaurant LUX in Stockholm.

JØRGEN KASTHOLM (1931-2007) & PREBEN FABRICIUS (1931-1984)

Deens designerduo dat inspiratie vond in de ontwerpen van oude Scandinavische meubels. Ze gingen een samenwerkingsverband aan met Alfred Kill International, bekend om hun hoogkwalitatieve en dure meubelen, en produceerden voor hen enkele van hun meest bekende meubelen waaronder The Chair (1963), de FK87 Grasshopper Chair (1968) en de FK Lounge Chair (1969). Ontwerpen van Fabricius en Kastholm staan in meer dan 120 luchthavens en musea zoals het Louvre en het MoMA.

K KONSTFACK

Konstfack, University College of Art, Crafts and Design in Stockholm, is de voornaamste designopleiding in Zweden. De academie waar jaarlijks 900 studenten hun Bachelor- en Masterprogramma doorlopen is gevestigd in Telefonplan: de vroegere telefoonfabriek van Ericsson in Stockholm.

L LENA BERGSTRÖM

Lena Bergström (1969) brak in 1992 internationaal door als textieldesigner, en twee jaar trad ze als ontwerper en MT-lid in dienst van het Zweedse Orrefors Glassworks. Het textielwerk van Bergström valt op door haar grafisch kwaliteiten, terwijl de glas- en kristalontwerpen van haar hand veelal zacht en organisch zijn.

NINA BRUUN'S NEST CHAIR

ORREFORS' KRISTALLIJN DOOR KARL LAGERFELD

SAAB ROADSTER DOOR ULF HANSES

VERNER PANTON'S PANTHELLA LAMP

LAMP VAN ZERO INTERIÖR

M MARIMEKKO

Het Finse textielbedrijf Marimekko viert dit jaar haar zestigste jubileum. Het staat bekend om haar originele en kleurrijke des-sins die het voert op dekbedden en douchegordijnen, maar ook op servies, tassen en accessoires.

MENU

Het vaste team Menu designers waaronder Jacob Wagner, Pernille Veja en Christian Bjørn, creëren onderscheidende en originele gebruiksvoorwerpen zoals het Cool plateau en snijset, waarmee het Deense bedrijf in 2009 een Red Dot Design Award won.

N NANA DITZEL

Nana Ditzel's (1923-2005) Trinidad Chair (1993) met de karakteristieke waaivormige uitsnedes van rug en zitting, is uitgegroeid tot een moderne klassieker.

NINA BRUUN

Nina Bruun (27) is nog bezig met haar Master aan Danish School of Design, maar haar creaties zijn zo origineel en krachtig dat ze zich kan meten met de gevestigde namen in haar vakgebied. Vorig jaar nam ze deel aan Sydform, een Scandinavische meubelwedstrijd die jaarlijks wordt georganiseerd door het Form and Design Centre in Malmö, Zweden. Met haar Nest Chair sleepte de jonge ontwerpster de eerste prijs in de wacht.

O ORREFORS GLASSWORKS

Orrefors is een Zweeds bedrijf waar hoogwaardige objecten van glas en kristal worden ontworpen en vervaardigd. De fabriek en de glasblazerij in Småland zijn een grote trekpleister voor publiek. Orrefors werkt voornamelijk met Scandinavische ontwerpers, zoals Lena Bergström, maar kijkt ook over de grens. Op verzoek van het concern ontwierp Karl Lagerfeld onlangs

zijn eerste kristallijn, bestaande uit glazen met onderzetters in zwart, wit en doorzichtig kristal. In september wordt de lijn gelanceerd.

P PH ARTICHOKE

De designklassieker PH Artichoke is een hanglamp in de vorm van een artisjok, met een tijdloze allure. De Deense ontwerper Poul Henningsen ontwierp de lamp in 1958 voor restaurant Langelinie Paviljoen in Kopenhagen, waar de originele lampen nog steeds te bewonderen zijn.

PIET HEIN

Piet Hein (1905-1996) was in de basis noch architect noch meubelontwerper, maar een wiskundige die natuurwetenschappen studeerde. Als Deens ontwerper is Piet Hein vooral bekend vanwege de Super Ellips tafel (B613) ook wel bekend als de Heintafel met de beroemde spanpoot. Deze ontwierp hij in 1968 in samenwerking met Bruno Mathsson en Arne Jacobsen. De tafel wordt geproduceerd door Fritz Hansen.

R RADISSON BLU ROYAL HOTEL KOPENHAGEN

Sinds 1960 een fameus designhotel in hartje Kopenhagen. Het is een van de grootste werken van Arne Jacobsen. De Deen ontwierp niet alleen het gebouw zelf, ook het interieur en de meubels kwamen van zijn tekentafel, waaronder de inmiddels legendarische Swan Chair en Egg Chair. In alle kamers van het hotel zijn stukken van zijn hand te vinden, maar de parel van het hotel is Room 606.

S STOCKHOLM FURNITURE FAIR

De Stockholm Furniture Fair is met een oppervlakte van meer dan 40.000 vierkante meter de grootste jaarlijkse meubelbeurs in Scandinavië. Parallel aan de meubelbeurs wordt de Northern Light Fair georganiseerd, waar meer dan honderd standhou-

ders de laatste trends op het gebied van huisverlichting presenteren. Volgend jaar vinden de beide beurzen plaats van 7-11 februari.

T TRIPP TRAPP

De moderne klassieker Tripp Trapp van Stokke is in een groot deel van de Nederlandse huishoudens te vinden. Ontwerper Peter Opsvik wilde in 1972 een stoel ontwerpen waarop kinderen van alle afmetingen op natuurlijke wijze aan tafel konden zitten. Hij slaagde hierin met glans want sinds de lancering is de kinderstoel onverminderd populair.

U ULF HANSES

De Zweed Ulf Hanses staat bekend om zijn humoristische ontwerpen. Vooral zijn auto's en vliegtuigen, van een Dick Bruna-achtige eenvoud, zijn populair. Zijn creaties zijn speelgoedstukken voor kinderen, en tegelijkertijd decoratieve objecten voor volwassenen. Voor Playsam maakte Hanses onder meer een zwarte loopauto met houten stuur, geïnspireerd op de klassieke Saab Roadster uit de jaren veertig.

V VERNER PANTON

Nog een wereldberoemde Deense ontwerper is Verner Panton (1926-1998). Hij viel in de jaren zestig op vanwege zijn abstracte ontwerpen en het gebruik van nieuwe materialen, sterke dramatische kleuren en futuristische vormen, waarbij de focus lag op wat we tegenwoordig kennen als Pop Art. Tot zijn beroemdste stukken behoren de Panthella Lamp (1971) en de Panton Chair (1967).

W WORLD DESIGN CAPITAL 2012: HELSINKI

Helsinki heeft niet te klagen over internationale waardering. Het Britse tijdschrift Monocle riep de stad vanwege de combinatie

van oude en nieuwe architectuur en de vormgeving van natuur in het stadsbeeld, onlangs nog uit tot meest leefbare stad ter wereld. Een tweede opsteker voor de Finse hoofdstad: De International Council of Societies of Industrial Design (ICSID) heeft Helsinki geselecteerd als World Design Capital 2012. (Waarover meer vanaf pagina 66 in deze Villa d'Arte)

Y YRJÖ KUKKAPURO

De Finse designer Yrjö Kukkapuro (1933) volgde een opleiding meubel-design aan het Institute of Applied Arts in Helsinki en is sindsdien onvermoeibaar actief als ontwerper en docent. Kukkapuro streeft ernaar om functionele, duurzame meubelen te maken met een minimum aan materiaal. Zijn tweezitsbank Ateljee is de 'evergreen' uit de zestiger jaren. Na de introductie van de Ateljee serie in 1964 werd deze al snel opgenomen in de permanente collectie van het MoMA.

Z ZERO INTERIÖR

Zero Interiör, een Zweeds familiebedrijf uit Stockholm, heeft zichzelf op de kaart gezet met moderne verlichting. De eerste productlijn in 1978 was grotendeels vervaardigd uit geperforeerd aluminium. Tien jaar lang was dit – destijds hypermoderne – materiaal het handelsmerk van het bedrijf. Daarna brak een periode aan van glas. Vandaag de dag produceert het concern verlichting van zowel glas, geperforeerd aluminium, als andere materialen. Het werkt samen met gerenommeerde ontwerpers zoals Jens Fager en het designercollectief Front.